

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Baja Márk ügyvéd (**felperesi jogi képviselő címe**) által képviselt **felperes neve (felperes címe)** felperesnek, a Kovács, Barborják és Társai Ügyvédi Iroda (**alperesi jogi képviselő iroda címe**; ügyintéző: dr. Barborják Zoltán ügyvéd) által képviselt alperes neve alperes ellen, általános szerződési feltételek érvényességének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 16. napján meghozott, 9.G.43.418/2014. számú ítélete ellen, a felperes részéről 9. sorszám alatt, az alperes részéről 8. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja, indokolását részben megváltoztatja és megállapítja, hogy a tényállás 7. pontjában II.B/I.2. számmal jelölt szerződési feltétel a törvényi vélelem hatálya alá tartozik és tisztességtelen.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes az általános jogutódja a **bank neve**-nek és a **bank neve**-nek. A felperes és jogelődjei által 2004. május 1-je és a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: a Törvény) hatályba lépése, azaz 2014. július 26. között alkalmazott, a deviza alapú fogyasztói kölcsön- és lízingszerződések részévé váló általános szerződési feltételek olyan kikötéseket tartalmaztak, amelyek a szerződésben meghatározott kamat, díjak és költségek egyoldalú emelésére jogosították fel a felperest, illetve jogelődjeit.

A felperes a keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a keresetlevélben megjelölt, általános szerződési feltételként a devizaalapú fogyasztói kölcsön- és lízingszerződések részévé váló szerződéses kikötések tisztességesek, és ezért érvényesek. Másodlagos kereseti kérelme arra irányult, hogy: ha valamelyik kikötés csak részben tisztességtelen, akkor a bíróság állapítsa meg az ilyen kikötés részleges érvényességét. Kérte továbbá, hogy a bíróság

kötelezze az alperest a perrel felmerült költségeinek a megfizetésére. Indítványozta, hogy a bíróság a per tárgyalásának felfüggesztése mellett kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását a Törvény alkotmányellenességének megállapítása és perbeli alkalmazásának kizárása iránt. Keresetlevelében részletesen kifejtette a Törvény alkotmányellenességével kapcsolatos érveit. Hivatkozott arra, hogy azok a kikötések, amelyek a referencia kamatláb lekövetésével teszik lehetővé a kamat, a díjak és a költségek megváltoztatását, nem tartoznak a törvény hatálya alá. Álláspontja szerint ezek a rendelkezések nem jogosítják fel a felperest a kamat, a díjak és a költségek egyoldalú módosítására, hanem e rendelkezések alapján a referencia kamatláb változása esetén automatikusan változnak a kamatok, a díjak és a költségek. Hangsúlyozta, hogy a fogyasztókkal változó kamatozású szerződéseket kötött. Kifejtette, hogy mind a referencia kamatláb változásához kötött, mind a rendkívüli kamatmódosításra, mind a díjak és költségek megváltoztatására vonatkozó kikötések maradéktalanul megfelelnek a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt elveknek. Előadta, hogy a PSZÁF által elfogadott Magatartási Kódexben megszövegezett oklistát ültette át szó szerint az általános szerződési feltételeibe, továbbá bevezette és hatályossá tette az Árazási Elveket is. Érvelése szerint az Árazási Elvek kifüggesztése és honlapon történt közzététele folytán az Árazási Elvek is általános szerződési feltételként a szerződések részévé váltak. Hivatkozott arra is, hogy a költségek és díjak megváltoztatására vonatkozó kikötések nem értelmezhetők egyoldalú szerződésmódosításként. Okfejtése szerint nincs jogi akadálya annak, hogy a bíróság az egyes kikötések részleges érvényességét állapítsa meg. Kiemelte, hogy a fogyasztók a díjakat és költségeket nem a kölcsön- és lízingszerződések alapján, hanem a kiegészítő szolgáltatások ellenében voltak kötelesek megfizetni. Álláspontja szerint a kamat a szerződésben kikötött ellenszolgáltatás, emiatt a kamat összegének meghatározása nem minősülhet tisztességtelennek. Kifejtette, hogy a kamat, a díjak és a költségek emelésének esetére biztosította a fogyasztók számára a díjmentes előtörlesztés lehetőségét, ami a felmondási jog kikötésével azonos módon tette lehetővé a fogyasztónak a szerződés megszüntetését. Rámutatott, hogy az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.), a 275/2010. (XII. 10.) Korm. rendelet vagy más jogszabály rendelkezéseinek megfelelő kikötések - elsősorban a kamat, a díjak és a költségek megváltoztatását lehetővé tevő okok felsorolása - sem minősülhetnek tisztességtelennek. Érvelése szerint kikötései érthetők és egyértelműek, önmagában a szakkifejezések használata miatt a kikötések nem tekinthetők érthetetlennek. A feltételekből megismerhetők a kamat, a díjak és a költségek megváltoztatására okot adó körülmények, valamint a változás mértéke, és nem zárják ki a kamat, a díjak és a költségek csökkentésének lehetőségét; egyes szerződési feltételek a csökkentést kifejezetten a felperes kötelezettségévé teszik. Előadta, hogy a kamatváltoztatást csak tényleges hatással járó okok alapozhatták meg, a kamat pedig csak változásra okot adó körülmény változásának mértékében módosulhatott.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult. Védekezésében vitatta az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezésének szükségességét. Rámutatott, hogy a Törvény hatálya alá nem

tartozó kikötésekre vonatkozóan a felperesnek nem kellett pert indítania. Hangsúlyozta, hogy a felperes keresete kizárólag a Törvény hatálya alá tartozó kikötések tekintetében és csak akkor teljesíthető, ha e kikötések megfelelnek minden, a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt elvnek. Álláspontja szerint a keresetlevélben megjelölt szerződéses kikötések egyike sem felel meg maradéktalanul a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek. Kifejtette, hogy az előtörlesztés lehetőségének biztosítása nem pótolja a fogyasztók felmondási jogát, ezért a kikötések nem felelnek meg a felmondhatóság elvének. Hivatkozott arra, hogy a kamatváltozás fogyasztók javára történő érvényesítésére a kikötések nem szabnak meg határidőt, és nem tartalmazzák a kamatcsökkenés érvényesítésének egyéb szabályait sem. Okfejtése szerint a kikötések a fogyasztók számára áttekinthetetlenek és érthetetlenek, azokból nem tűnik ki a változás mechanizmusa, aránya és mértéke. Emiatt a fogyasztók nem ismerhették fel, hogy az egyes körülmények változása folytán milyen mértékben válnak számukra terhesebbé a szerződésből eredő kötelezettségeik. A kikötések nem teszik lehetővé az ellenőrzést, ellenben lehetőséget adnak az aránytalan emelésre. A kikötések sértik a szimmetria elvét azáltal, hogy nem teszik a felperes számára kötelezővé a fogyasztó javára történő módosítást. Előadta, hogy egyes kikötések egyáltalán nem tartalmazzák oklistát, ahol pedig igen, ott az oklista nem alkot zárt rendszert, így a felperesnek lehetősége van az egyoldalú módosításra okot adó körülmények bővítésére. Nem állapítható meg, hogy az oklistában rögzített körülmények ténylegesen kapcsolatban állnak-e a megváltozott kamat mértékével. Érvelése szerint a bíróság csak valamely kikötés egészének érvényességét állapíthatja meg, egy kikötés részleges érvényességének megállapítására azonban a Törvény nem ad lehetőséget. Kifejtette, hogy a díjak és költségek csak a kikötéseket tartalmazó szerződéseken belül értelmezhetők és vizsgálhatók. Hivatkozott arra, hogy a 275/2010. (XII. 10.) Korm. rendelet keretszabályozást tartalmaz, amit a felperesnek kellett konkrét tartalommal kitöltenie úgy, hogy megfeleljen a tisztességgesség követelményének. Álláspontja szerint az Árazási Elvek nem váltak a fogyasztókkal kötött szerződések részévé.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 1.270.000 forint perköltséget. Ítéletének indokolása szerint a felperes által alkalmazott szerződési feltételekben a referencia kamatláb változásából eredő kamatváltozásra vonatkozó kikötések (1.), (7.) nem tartoznak a törvény hatálya alá, mert a kamat egy referencia kamatlábhoz viszonyítva változik, a kikötés csak a LIBOR követését írja elő. Álláspontja szerint a kalkulációs kamatláb változásához kötött kamatváltoztatásra vonatkozó kikötések (2.), (8.), (15.) és a rendkívüli kamatváltozásra vonatkozó kikötések (3.), (4.), (9.) az átláthatóság elvét sértik. A díjak és költségek módosítására vonatkozó szabályok egy része (5.), (13.), (16.) az oklista hiánya miatt nem felel meg a tételes meghatározás elvének, más része (6.), (10.) pedig az átláthatóság elvét sérti, mert nem tűnik ki, hogy a változásra okot adó körülmény milyen mértékű változást tesz lehetővé. Okfejtése szerint az ítéletben 11. sorszámmal jelölt, kamatváltoztatásra, és 12. sorszámmal jelölt, a törlesztőrészletek változtatására vonatkozó kikötések szintén az átláthatóság elvét sértik. A 14. sorszámmal jelölt, törlesztőrészletek

megváltoztatására vonatkozó kikötéssel kapcsolatban úgy foglalt állást, hogy a Hpt. 210. § (9) bekezdésének módosítása, 2009. augusztus 1-je előtt alkalmazott, a Törvény hatálya alá tartozó kikötések nem felelnek meg a felmondhatóság elvének, mert a díjmentes előtörlesztés lehetősége sem tartalmában, sem jogkövetkezményeiben nem azonos a felmondás jogának biztosításával. Szintén a felmondhatóság elvét sértőnek ítélte meg a 17. és 18. sorszámmal jelölt, referencia kamatláb változáshoz kötött kamatváltozásra vonatkozó kikötést. A 19. sorszámmal jelölt, az ügyleti kamat fogalmát meghatározó kikötésről úgy foglalt állást, hogy az nem tartozik a Törvény hatálya alá. A 20., 22., 24., 26. és 28. sorszámmal jelölt, kamatváltoztatásra vonatkozó kikötést az átláthatóság és felmondhatóság elvébe ütközőnek, a 21. és 23. sorszámmal jelölt, a kezelési költség módosítására vonatkozó kikötést az oklista hiánya miatt a tételes meghatározás elvébe ütközőnek minősítette. A 25., 27. és 29. sorszámmal jelölt, a díjváltozásokról való értesítésről rendelkező kikötésről megállapította, hogy az nem tartozik a Törvény hatálya alá.

Az ítélet ellen mind a felperes, mind az alperes fellebbezést terjesztett elő.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, keresetének teljesítését, valamint az alperes első- és másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Fellebbezésében is fenntartotta az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezése iránti indítványát. Arra az esetre, ha a másodfokú bíróság nem fogadná el azt a felperesi érvelést, amely szerint a referencia-kamatlábak lekötését előíró szerződési feltételek a szerződés elsődleges tárgyának meghatározására, illetve változó kamatkikötés esetén a szolgáltatás arányának meghatározására vonatkoznak, és emiatt a tisztességtelenség szempontjából nem vizsgálhatók, indítványozta előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is a 93/13/EGK Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezése céljából.

Fenntartotta azt az álláspontját is, amely szerint az általános szerződési feltételek referencia kamatláb követését előíró rendelkezései nem tartoznak a Törvény hatálya alá, mert azok nem minősülnek szerződésmódosításnak, hanem a kamat változása automatikusan követi a referencia kamatláb változását. Álláspontja szerint ezek a kikötések a Ptk. általános szabályai értelmében sem tekinthetők tisztességtelenségnek, és azért sem minősülhetnek annak, mert azok a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát határozzák meg. Ezek a kikötések nem a szolgáltatás ára módosításának mechanizmusát írják le, hanem a mindenkorin ár meghatározásának módját. Kiemelte, hogy a szerződéskötéskor a felek kifejezetten változó ellenértékben állapodtak meg, a kamatváltozásra vonatkozó kikötések elhagyása esetén viszont nem lehet változó kamatozású ügyletekről beszélni.

Okfejtése szerint a Törvény hatálya a kalkulációs kamatláb változásához kötött kamatváltozásra vonatkozó kikötésekre sem terjed ki, ezek a kikötések egyébként átláthatók. Hangsúlyozta, hogy a fix havi konstrukcióban a módosulások nem a törlesztőrészletek összegében, hanem azok számában jelennek meg.

A rendkívüli kamatváltoztatásra lehetőséget adó kikötésekkel kapcsolatban kifejtette, hogy az azokban alkalmazott oklista egyaránt megfelel a Magatartási Kódexben és a 275/2010. (XII. 10.) Korm. rendeletben előírtaknak, ezért tisztességtelenségük vizsgálata kizárt. Hivatkozott arra, hogy a 275/2010. (XII. 10.)

Korm. rendelet nem keretjellegű, hanem teljes körű szabályozást tartalmaz, annak rendelkezéseit nem lehetséges további szerződéses kikötésekkel kitölteni.

Hivatkozott arra is, hogy az átláthatóság elvének érvényesülése érdekében nem kell abszolút értékben a fogyasztók tudomására hoznia a lehetséges változás mértékét; ilyen követelményt a Törvény sem támaszt. Hangsúlyozta, hogy az Árazási Elvek csak az adott feltétel hatásának mértékével arányos változásra adtak lehetőséget. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a 9. sorszámmal jelölt kikötésekkel kapcsolatban téves hivatkozást tartalmaz. Érvelése szerint a rendkívüli kamatváltoztatásra lehetőséget adó kikötések is átláthatók. Kifejtette, hogy a Törvény nem követeli meg annak megjelölését, hogy valamelyik feltétel milyen mértékű megváltozása válthatja ki a szerződés módosítását. Előadta, hogy csak egy ok minősül kamatemelésre lehetőséget adó rendkívüli kamateseménynek. Fenntartotta azt az álláspontját is, amely szerint a díjmentes előtörlesztés és a felmondás joghatásai azonosak. Okfejtése szerint azok a kikötések sem tartoznak a Törvény hatálya alá, amelyek a díjak és költségek egyoldalú módosítására jogosítják fel a felperest, mert a fogyasztó fizetési kötelezettsége nem a szerződésből ered, hanem az egyes kiegészítő szolgáltatások igénybe vételéből. Hivatkozott arra, hogy az inflációkövetést tartalmazó kikötések szövege megegyezik a Hpt. 210. § (4) bekezdés d) pontjának szövegével, ezért azok nem minősülhetnek tisztességtelennek. Állította, hogy a keresetlevélben megjelölt valamennyi kikötés megfelel a tisztességesség minden követelményének.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet indokolásának részbeni megváltoztatását kérte az elsőfokú ítélet 1., 7., 25., 27. és 29. pontjaiban megjelölt szerződési kikötésekre vonatkozóan. Álláspontja szerint a referencia kamatláb változásához kötött törlesztőrészlet és a kamat változtatására vonatkozó kikötések alapján a referencia kamatláb változása nem automatikusan, hanem a felperes belátása szerint, a felperes által megválasztott időpontban váltja ki a kamat módosulását. Emiatt ezek a kikötések szerződésmódosítást tesznek lehetővé, ezért a Törvény hatálya alá tartoznak. E kikötések nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek, a tisztességességük és érvényességük megállapítása iránti keresetet ebből az okból kell elutasítani. Kifejtette, hogy az elsőfokú ítélet indokolásában 25., 27. és 29. sorszámmal jelölt, a díjakra és költségekre vonatkozó kikötések szintén egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget adó rendelkezést tartalmaznak, ezért a Törvény hatálya ezekre is kiterjed. Az e kikötések tisztességességének és érvényességének megállapítása iránti kereseti kérelem ugyancsak a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek való megfelelés hiánya miatt megalapozatlan.

Fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta, annak - az alperesi fellebbezésben írtakat meghaladóan - helyes indokai alapján.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett része, ezért a Fővárosi Ítéltábla az ítéletet teljes terjedelemben vizsgálta felül /Pp. 228. § (4) bekezdés/.

A felperes fellebbezése megalapozatlan, az alperes fellebbezése kisebb részben alapos.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által túlnyomórészt helyesen megállapított tényállást a következők szerint pontosítja:

A tényállás 6. pontjának első két bekezdésében idézett II.B/II.4. pont a felperes által F/B jelzés alatt csatolt 1-40, 42., 44., 46., 48., 50., 52., 54., 56., 58. és 60. számmal jelölt általános szerződési feltételekben szerepel. Az elsőfokú ítéletben HITILC/2010.12.13. (60.) és PLAILCL/2011.02.01. (68.) jelzéssel megjelölt általános szerződési feltételekben szereplő kikötések pedig szerepelnek még a felperes által F/B jelzéssel ellátott 41., 43., 45., 47., 49., 51., 53., 55., 57., 59. 65., 66. és 67. számmal jelölt általános szerződési feltételekben is.

A tényállás 11. pontjában írt szerződési feltételek közül a felperes által F/B jelzéssel csatolt kivonatban 110-138. sorszámmal jelölt általános szerződési feltételekben pedig különböző számozással, de a szövegében teljesen megegyező alábbi feltételek szerepelnek csak.

A Hitelező jogosult a kamatváltozás I. szerint az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott, még ki nem fizetett törlesztő részleteket egyoldalúan megváltoztatni, amennyiben a mértékadó kamatláb változik. A törlesztő részletek módosítása a Kölcsönbevevő értesítésével lép hatályba.

Mértékadó kamatláb

b) Amennyiben a mértékadó devizanem EURO, úgy a mértékadó kamatlábnál a Reuters Monitoron közzétett 1 hónapos „EURIBOR 365” éves százalékbán kifejezett kamatláb a mérvadó.

c) Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb - forinttól vagy EURO-tól eltérő -, úgy a Reuters Monitor Money Rate Service „LIBO” elnevezésű oldalán a mértékadó devizanemben 1 hónapos kamatperiódusra közölt, éves százalékbán kifejezett LIBOR kamatláb a mérvadó.

A Fővárosi Ítélet tábla az így pontosított tényállás mellett az elsőfokú bíróság érdemi döntésével egyetértett, az érdemi döntés ítéletben kifejtett indokait azonban csak részben, kiegészítésekkel és módosításokkal osztotta.

I.

1.) A felperes a per másodfokú tárgyalásán visszavonta az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezése iránti kérelmét, ezért az ítélet táblának nem kellett döntenie az indítványról.

2.) A felperes a másodfokú tárgyaláson is fenntartotta viszont a fellebbezésben előterjesztett előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló indítványát. Az indítvánnyal kapcsolatban az ítélet tábla elsősorban azt hangsúlyozza, hogy a jelen ügyben nincs közvetlenül alkalmazandó uniós jog. A per tárgya ugyanis nem a fogyasztóval kötött szerződések érvényessége vagy

érvénytelensége, hanem a fogyasztói kölcsönszerződés részévé váló általános szerződési feltételekben és egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételekben szereplő, az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződési kikötés tisztességtelenségéhez fűződő törvényi vélelem megdöntése.

Kiemeli azonban az ítélet, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése értelmében a törvényi vélelem sikeres megdöntéséhez a vizsgált kikötéseknek ugyanazoknak az elveknek kell megfelelniük, mint amit a 2/2014. Polgári jogegységi határozat az egyedi szerződésekre meghatározott. Ezen elvek a 93/13/EKG irányelv, és az irányelv rendelkezéseinek értelmezése során az Európai Unió Bírósága által korábban hozott határozatokban az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötések tisztességtelenségének értelmezése körében kifejtetteken alapulnak. Ezek az elvek az Európai Unió Bíróságának korábbi ítéleteiből megismerhetők, azokat a jelen ügyben eljáró bíróságok is a Törvény alkalmazása során figyelembe vehetik, de az érdemi döntés körében további értelmezésre nincs szükség. (.... ügy,, ügy) Mindezekre figyelemmel az ítélet osztotta az alperesnek azt az álláspontját, amely szerint azok a kérdések, amelyek megválaszolása érdekében a felperes előzetes döntéshozatalt indítványozott, tisztázott kérdéseknek minősülnek (acte éclairé). Tisztázott kérdésekben pedig nem szükséges az előzetes döntéshozatal. Emiatt az ítélet nem látta indokoltnak a felperes előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti indítványának teljesítését, annak ellenére sem, hogy a felperesi értelmezéssel nem értett egyet.

A felperes indítványában foglaltakkal kapcsolatban az ítélet az alperesre hangsúlyozza, hogy a díjak és a költségek egyoldalú emelésére lehetőséget adó szerződéses kikötések nem tekinthetők sem a szerződésben kikötött főszolgáltatást, sem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó rendelkezésnek, ezért az 93/13/EKG irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezése fel sem merülhet.

Azok a kikötések sem a főszolgáltatást vagy a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát határozzák meg, amelyek a felperest a kamat egyoldalú emelésére jogosítják fel. Ezek a kikötések ugyanis a szerződésben már megállapított mértékű kamat megváltoztatásának módját szabályozzák, ez pedig már kívül esik mind az ellenszolgáltatás, mind a szolgáltatások arányának meghatározásán. Emiatt ezek a kikötések nem tartoznak a 93/13/EKG Irányelv 4. cikk (2) bekezdésében körülírt kikötések közé, ezért nem volt akadálya annak, hogy a bíróság érdemben vizsgálja az egyoldalú kamatemelésre lehetőséget adó szerződéses kikötések tisztességtelenségét. A megjelölt 4. cikk (2) bekezdése ugyanis tartalmilag a Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontjával egyező feltétel vizsgálatát jelenti.

II.

A Törvény 1. § (1) bekezdése szerint e törvény hatálya a 2004. május 1. napja és az e törvény hatálybalépésének napja között kötött fogyasztói kölcsönszerződésre terjed ki. E törvény alkalmazásában fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül a

pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött deviza alapú (devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott és forintban törlesztett) vagy forint alapú hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha annak részévé a 3. § (1) bekezdése vagy a 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel vált.

A Törvény 4. § (1) bekezdése kimondja, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelés, költségemelés, díjemelés lehetővé tevő szerződéses kikötés - az egyedileg megtárgyalta feltétel kivételével - tekintettel arra, hogy az nem felel meg:

a) az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének: annak tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető;

b) a tételes meghatározás elvének: az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei nem tételesen meghatározottak, vagyis az ok-lista hiányzik, vagy van ok-lista, de az csak példálózó jellegű felsorolást tartalmaz;

c) az objektivitás elvének: az egyoldalú módosítás feltételei nem objektív jellegűek, vagyis a fogyasztóval szerződő félnek módja van a feltétel bekövetkeztét előidézni, abban közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni;

d) a ténylegesség és arányosság elvének: az ok-listában meghatározott körülmények ténylegesen nem, vagy nem a körülmények változásának mértékében hatnak a kamatra, költségre, illetve díjra;

e) az átláthatóság elvének: a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására;

f) a felmondhatóság elvének: a szerződésmódosítás bekövetkezése esetére nem biztosítja a fogyasztó számára a felmondás jogát vagy

g) a szimmetria elvének: kizárja, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerüljön.

A Törvény 11. § (3) bekezdése értelmében, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés megfelel a 4. § (1) bekezdés szerinti valamennyi feltételnek, megállapítja, hogy a szerződéses kikötés tisztességes és ezért érvényes.

A Törvény a 4. § (1) bekezdésében megdönthető vélelmet állított fel (a továbbiakban: törvényi vélelem), amely szerint az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelés, költségemelés, díjemelés lehetővé tevő szerződéses kikötés. A felperes ennek a vélelemnek a megdöntése iránt terjesztett elő keresetet.

Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a kereset a Törvény 11. § (3) bekezdésében meghatározott teljesítésére - a kikötés tisztességességének és érvényességének megállapítására - csak azoknak a kikötéseknek a tekintetében van lehetőség, amely kikötéseket a Törvény hatálya alá eső szerződés tartalmaz.

A felperes keresetleveléhez **F/B** jelzés alatt csatolt **kivonatban 110-138.** sorszámmal jelölt általános szerződési feltételek nem tartoznak a Törvény hatálya alá, mert egyáltalán nem tartalmazzák a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti, a kamat, a díjak vagy a költségek egyoldalú emelésére lehetőséget adó kikötést. Ezek az általános szerződési feltételek mind a mértékadó kamatláb változásának bekövetkezése esetére a törlesztőrészletek, és nem a kamat, a díjak vagy a költségek egyoldalú megváltoztatására jogosítják fel a felperest. Ezeknek az általános szerződési feltételeknek a per tárgyává tett egyéb kikötései egyáltalán nem tartalmazzák a szerződés egyoldalú módosítását lehetővé tevő rendelkezést, csak a mértékadó kamatláb fogalmát határozzák meg, amely automatikusan váltja ki a szerződésben kikötött kamat változását, az nem függ a felperes döntésétől. Mindezek miatt ezekre az általános szerződési feltételekre nem terjed ki a Törvény hatálya, ezért az ezekbe az általános szerződési feltételekbe foglalt és a per tárgyává tett kikötések tisztességességének és érvényességének megállapítására nincs jogi lehetőség; az e kikötések tisztességességének és érvényességének megállapítása iránti kereseti kérelem megalapozatlan, annak elutasítása ebből az okból indokolt.

III.

A kereset teljesítésének feltétele az is, hogy a kikötésre kiterjedjen a törvényi vélelem. A törvényi vélelem alá nem tartozó kikötések esetében a vélelem megdöntése fogalmilag kizárt; az ilyen kikötések tisztességességét a felperesnek nem kell bizonyítania, hanem azok tisztességtelenségét a fogyasztó köteles bizonyítani a felperes és a fogyasztó közötti egyedi jogvitában.

Nem terjed ki a törvényi vélelem az **F/B** jelzés alatt csatolt **kivonatban**

1.) **1-68.** sorszámmal jelölt általános szerződési feltételek per tárgyává tett kikötései közül az első oszlopban feltüntetett kikötésekre, mert ezek a kikötések a referencia kamatláb, illetve a kalkulációs kamatláb változásának esetében nem a kamat, a díjak vagy a költségek, hanem a törlesztőrészletek egyoldalú megváltoztatására adnak lehetőséget; (elsőfokú ítélet 1. és 2. pontja). Erre figyelemmel megalapozatlan az alperes indokolás elleni fellebbezése a tényállás 1. pontjában szereplő II.B/I. szerződési feltétel kapcsán.

2.) a **69-109.** sorszámmal jelölt általános szerződési feltételek (kivéve a 74., 81. és 100. sorszámmal jelölteket) per tárgyává tett kikötései közül - a felperest a kamat, a díjak vagy a költségek egyoldalú emelésére feljogosító rendelkezés hiányában - azokra az első oszlopban megjelöltekre, amelyek a kalkulációs kamatláb változása esetén a törlesztőrészletek megváltoztatását teszik lehetővé; (elsőfokú ítélet 8., 12., és 15. pont).

A kalkulációs kamatlábbal kapcsolatban a felperes által kifejtettek megalapozottak, a kalkulációs kamatláb változása az ügyleti kamat automatikus változását eredményezi, amely nem függ a felperes döntésétől, nem jelent egyoldalú kamatmódosítást, ezért nem tartozik a törvény hatálya alá, de ez nem teszi a felperes kereseti kérelmét teljesíthetővé.

3.) a **81-109.** sorszámmal jelölt általános szerződési feltételek per tárgyává tett kikötései közül azokra az első oszlopban megjelöltekre, amelyek a mértékadó kamatláb fogalmát határozzák meg, és azokra, a harmadik oszlopban megjelöltekre, amelyek a díjak és költségek egyoldalú emelésére lehetőséget adó rendelkezés nélkül fizetési kötelezettséget állapítanak meg a fogyasztó számára, illetve a hirdetmény fogalmát írják körül;

4.) a ... Társaságok kölcsönszerződéseiként **9-16.** sorszámmal jelölt általános szerződési feltételek per tárgyává tett kikötései közül az első oszlopban feltüntetett, az ügyleti kamat fogalmát meghatározó kikötésekre;

5.) a ... Társaságok lízingszerződéseiként **1-27.** sorszámmal jelölt általános szerződési feltételek per tárgyává tett kikötései közül a harmadik oszlopban feltüntetett, a szolgáltatási díjak változásáról való tájékoztatásra vonatkozó kikötésekre (elsőfokú ítélet 25., 27. és 29. pontjai). Erre figyelemmel megalapozatlan az alperes e körben előterjesztett indokolás elleni fellebbezése.

A megjelölt szerződéses kikötések nem tartalmazzak a kamat, a díjak vagy a költségek egyoldalú emelésére lehetőséget adó rendelkezést, ezért tisztességtelenségükhöz nem fűződik törvényi vélelem. Emiatt nincs jogi lehetőség sem a vélelem megdöntésére, sem a vélelem sikeres megdöntéséhez fűzött jogkövetkezmények alkalmazására. Mindezek következtében a felperes e kikötések tisztességességének és érvényességének megállapítása iránti kereseti kérelme nem teljesíthető, annak elutasítása ebből az okból helytálló.

IV.

A felperes megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy a referencia kamatláb változásához kötött kamatváltoztatásra vonatkozó szerződéses kikötések (**69-109.**, ... Társaságok kölcsönszerződése **1-8.**, **17-20.**, ... Társaságok lízingszerződése **1-27.**) nem tartoznak a Törvény hatálya alá, mert azok ténylegesen nem jogosítják fel a felperest, illetve jogelődjeit a kamat, a díjak vagy a költségek egyoldalú emelésére, hanem azok alapján a referencia kamat változása automatikusan váltja ki az ügyleti kamat változását.

1.) Az **F/B** jelzés alatt csatolt **kivonatban 69-109.** számmal jelölt üzletszabályzatok referencia kamatlábhoz kötött kamatváltozásra vonatkozó kikötései (az elsőfokú ítélet tényállásának 7. pontjában megjelölt II.B/I.2. szerződési feltételek) a referencia kamatláb változása esetén feljogosítják a felperest a referencia kamatláb új hatályos értékének megállapítására. Ezeknek a kikötéseknek az alapján az ügyleti kamat változását nem önmagában a referencia kamatláb változása, hanem a felperes új hatályos értéket megállapító egyoldalú nyilatkozata, és annak a fogyasztóval történő közlése váltja ki. Emiatt a kikötések nem tekinthetők a referencia kamatláb változását követő automatizmusnak, hanem azok a felperes számára a kamat egyoldalú módosítását lehetővé tevő rendelkezésnek minősülnek, amelyekre

kiterjed a törvényi vélelem. Az alperes erre vonatkozó indokolás elleni fellebbezése ezért megalapozott, az ítélet VI. pontjában kifejtettekre is figyelemmel.

2.) A ... Társaságok 1-8., 17-20. számmal jelölt kölcsönszerződése és 1-27. számmal jelölt lízingszerződése kifejezetten a kamat módosítására jogosítják fel a felperest, ezért ezek a kikötések sem tekinthetők a referencia kamatláb változását követő automatizmusnak, hanem ezek is a törvényi vélelem alá tartozó, a felperes számára a kamat egyoldalú módosítását lehetővé tevő rendelkezésnek minősülnek.

Mind az 1.), mind a 2.) pontban megjelölt kikötések csupán az egyoldalú kamatváltoztatásra okot adó körülményként határozzák meg a referencia kamatláb változását.

3.) A felperes megalapozatlanul hivatkozott arra is, hogy a fogyasztók kötelezettsége a banki kiegészítő szolgáltatások díjának és költségének megfizetésére nem az általános szerződési feltételek alkalmazásával létrejött kölcsön-, illetve lízingszerződéseken, hanem azokon kívül eső jogviszonyokon alapul. Ezt már önmagában az is kizárja, hogy a felperes a díjak és költségek megfizetésének és megváltoztatásának feltételeit a kölcsön-, illetve lízingszerződések részévé váló általános szerződési feltételekben szabályozta. Másrészt a fogyasztók a kölcsön-, illetve lízingszerződésekhez kapcsolódó kiegészítő banki szolgáltatásokat nem vennék igénybe, ha nem kötöttek volna kölcsön- vagy lízingszerződést a felperessel. Emiatt a költségek és díjak megfizetésének kötelezettsége a kölcsön-, illetve lízingszerződéseken alapul, a díjak és költségek megváltoztatására vonatkozó szerződéses kikötésekre pedig kiterjed a törvényi vélelem.

V.

A Törvény a vélelem megdöntését különleges perre utalta, és meghatározta a per különleges eljárási szabályait is.

A Törvény értelmében e különleges per tárgya kizárólag a tisztességtelenség vélelmének megdöntése lehet.

A Törvény 11. § (2) és (3) bekezdése meghatározza, hogy a bíróság milyen tartalmú döntést hozhat a Törvény alapján indított perben. Ezeknek a rendelkezéseknek az értelmében a bíróság megállapíthatja a per tárgyává tett kikötések tisztességtelenségét és érvényességét, vagy elutasíthatja a keresetet. Más döntés a Törvény alapján indított perben nem hozható, ezért nincs jogi lehetőség a Törvény 11. § (3) bekezdésében foglaltaktól eltérő döntésre - a kikötést tartalmazó általános szerződési feltétel, illetve az egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget adó kikötés részleges érvényességének vagy érvénytelenségének megállapítására.

A Törvény 11. § (3) bekezdése meghatározza az e bekezdésében körülírt megállapítás iránti kereset teljesítésének feltételét is. Eszerint a kereset akkor

teljesíthető, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés megfelel a 4. § (1) bekezdés szerinti valamennyi feltételnek. A Törvény 11. § (1) bekezdése értelmében a bíróság kizárólag azt vizsgálhatja, hogy a per tárgyává tett kikötések a 4. § (1) bekezdés szerint tisztességesek-e.

Az egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő szerződési feltétel kapcsán felállított vélelem megdöntése iránt indított perben a bíróság tehát nem vizsgálhat a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsoroltakon kívül eső feltételt és nem állapíthatja meg a kikötés tisztességeségét és érvényességét a Törvény 4. § (1) bekezdésében fel nem sorolt körülményekre vagy jogszabályokra tekintettel. Ezért a kereset teljesíthetősége körében kizárólag az vizsgálható, hogy a per tárgyává tett kikötések eleget tesznek-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt feltételeknek, és nem vizsgálható, hogy a kikötések mennyiben felelnek meg más jogszabályok rendelkezéseinek (Hpt., 275/2010. (XII. 10.) Korm. rend.).

A Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt feltételek konjunktívak, ami azt jelenti, hogy bármelyik feltétel hiányában a keresetet el kell utasítani. Ennek folytán nincs szükség valamennyi feltétel vizsgálatára akkor, ha valamelyik feltétel hiánya megállapítható.

A Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt elvek között vannak olyanok, amelyek a kikötés egészére, és vannak olyanok amelyek az ok-listára vonatkoznak. A Törvény 11. § (3) bekezdése alapján a kikötés tisztességesége és érvényessége csak akkor állapítható meg, ha a kikötés a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti valamennyi elvnek megfelel. Ezért a feltételek fennállását a kikötés egészére, és nem csupán az oklista egyes elemeire vonatkozóan kell vizsgálni. Ha az ok-listára vonatkozó valamelyik elv nem érvényesül, akkor annak következménye az, hogy nem csupán az ok-listában szereplő egy vagy több ok, hanem az egész kikötés tisztességtelen, és emiatt a kikötés tisztességeségének és érvényességének megállapítása iránti kereset nem teljesíthető.

VI.

1.) A felperes és jogelődjei egyik általuk alkalmazott általános szerződési feltételben sem biztosították a fogyasztók számára a szerződés felmondásának jogát az egyoldalú kamat-, díj- vagy költségemelés esetére.

A felperes hivatkozott arra, hogy az egyoldalú kamat-, díj- vagy költségemelés esetére lehetővé tette a fogyasztók számára a díjmentes előtörlesztés lehetőségét. Álláspontja szerint a díjmentes előtörlesztés jogi hatásai azonosak a szerződés felmondásának jogi hatásaival, mert a szerződés mindkét esetben megszűnik, a fogyasztó kötelezettségei pedig díjmentes előtörlesztés esetén nem válnak terhesebbé a felmondáshoz képest.

Az ítéletábra nem fogadta el a felperes érvelését, hanem az alperes okfejtésével értett egyet abban, hogy a díjmentes előtörlesztés joghatásai és jogi

következményei sem a kölcsönszerződések, sem a lízingszerződések tekintetében nem azonosak a szerződés felmondásának jogi hatásaival és jogkövetkezményeivel. Előtörlesztés esetén ugyanis csak a hiánytalan teljesítés ténye szünteti meg a szerződést, mindaddig azonban, amíg a fogyasztó nem teljesít teljes körűen, a szerződés hatályban marad, a fogyasztónak pedig viselnie kell a szerződés megszűnése előtt hatályossá váló egyoldalú szerződésmódosítások számára esetleg hátrányos következményeit. A szerződés felmondása esetén a szerződés teljesítés hiányában is megszűnik, ezért a fogyasztó a teljesítés elmaradása esetén sem köteles viselni a szerződés megszűnése után hatályossá váló egyoldalú szerződésmódosítások következményeit. Ilyen módon a szerződés megszűnése nem függhet a fogyasztó teljesítőképességétől. A lízingszerződések esetében további jelentős különbség, hogy előtörlesztés esetén - ahogy arra az alperes megalapozottan hivatkozott - mindkét fél részéről határidő előtti teljesítés történik; a lízingdíj hiánytalan kiegyenlítése ellenében a fogyasztó megszerzi a lízingtárgy tulajdonjogát, vagy jogot szerez a lízingtárgy megvásárlására. Ezzel szemben, ha a lízingszerződés felmondás folytán szűnik meg, akkor a szerződés megszűnésétől kezdve a fogyasztónak a jövőre nézve nem kell lízingdíjat fizetnie, hanem a lízingtárgyat vissza kell adnia, a feleknek pedig el kell számolniuk egymással.

A 2013. december 31-ig hatályos Hpt. 210. § (9) bekezdésének 2010. január 1-jén hatályba lépett szövege szerint a fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben vagy pénzügyi lízingszerződésben a kamat, díj vagy költség ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítása esetén - referencia kamatlábhoz kötött kamat esetén a referencia kamatláb változásából eredő kamatváltozás kivételével - az ügyfél a módosítás hatálybalépése előtt - a (10) bekezdésben meghatározott eltéréssel - jogosult a szerződés díjmentes felmondására.

A felperessel szerződő fogyasztókat 2010. január 1-jétől a Hpt. 210. § (9) bekezdése feljogosította a szerződés felmondására, ezért a Törvény 4. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott felmondhatóság elvének érvényesülését a Hpt. 210. § (9) bekezdése a fogyasztó felmondási jogának szerződésben való rögzítése nélkül is biztosította. Ezért az ítéltábla álláspontja szerint a felmondhatóság érvényesülésének hiánya miatt akkor sem minősíthetők a 2010. január 1-jét követően alkalmazott általános szerződési feltételek törvényi vélelem alá tartozó kikötései tisztességtelennek, ha az általános szerződési feltételek nem biztosítanak felmondási jogot a fogyasztónak az egyoldalú kamat-, díj- vagy költségemelés esetére. A 2010. január 1-jét megelőzően alkalmazott általános szerződési feltételekben azonban a felmondhatóság elvének érvényesülését a fogyasztó felmondási jogának kikötésével a felperesnek kellett biztosítania.

A per tárgyává tett szerződési kikötéseket tartalmazó és a Törvény hatálya alá tartozó általános szerződési feltételek közül 2010. január 1-je előtt alkalmazta a felperes az **F/B** jelzés alatt csatolt **kivonatban 69-109.** számmal jelölteket, illetve alkalmazták a felperes jogelődjei (... **Társaságok**) **valamennyi** általános szerződési feltételüket. A 2010. január 1-je előtt alkalmazott általános szerződési feltételekbe

foglalt, a kamat, a díjak és a költségek egyoldalú emelésére lehetőséget adó szerződéses kikötések azért tisztességtelenek, mert ezekben az általános szerződési feltételekben nem érvényesült a felmondhatóság elve. A felperes nem tudta eredményesen megdönteni e kikötések tisztességtelenségéhez fűzött törvényi vélelmet, ezért az e kikötések tisztességességének és érvényességének megállapítása iránti kereseti kérelmek megalapozatlanok.

2.) Az **F/B** jelzés alatt csatolt **kivonatban 1-68.** számmal jelölt általános szerződési feltételekben a nem a referencia kamatláb változásához kötött, rendkívüli kamatváltozásra vonatkozó kikötésekből (második oszlop) nem tűnik ki, hogy a kikötésben meghatározott okok bekövetkezése vagy változása esetén milyen mértékben változik meg az ügyleti kamat mértéke. Ennek következtében a felperessel szerződő fogyasztók nem láthatták előre, hogy a kikötésben meghatározott feltételek teljesülése esetén milyen mértékben kerülhet sor további terhek reájuk történő áthárítására. Emiatt ezek a kikötések nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdés e) pontjában megfogalmazott átláthatóság elvének. A felperes ezeknek a kikötéseknek a tisztességtelenségéhez fűzött törvényi vélelmet sem tudta megdönteni, ezért az e kikötések tisztességességének és érvényességének megállapítása iránti kereseti kérelmek is megalapozatlanok.

3.) Az **F/B** jelzés alatt csatolt **kivonatban 1-40., 42., 44., 46., 48., 50., 52., 54., 56., 58., 60., 62., 63. és 64.** számmal jelölt általános szerződési feltételekben a díjak és költségek módosítására vonatkozó kikötések (harmadik oszlop) egyáltalán nem tartalmazzák, hogy milyen körülmények bekövetkezése vagy megváltozása adhat okot a díjak és a költségek egyoldalú módosítására. Az ok-lista teljes hiánya miatt ezek a kikötések nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdés b) pontjában körülírt tételes meghatározás elvének. A felperes ezeknek a kikötéseknek a tisztességtelenségéhez fűzött törvényi vélelmet sem tudta megdönteni, ezért az e kikötések tisztességességének és érvényességének megállapítása iránti kereseti kérelmek is megalapozatlanok.

4.) Az **F/B** jelzés alatt csatolt **kivonatban 41., 43., 45., 47., 49., 51., 53., 55., 57., 59., 61., 65., 66., 67. és 68.** számmal jelölt általános szerződési feltételekben a díjak és költségek módosítására vonatkozó kikötések (harmadik oszlop) a díjak és költségek egyoldalú módosítását infláció bekövetkezése esetén teszik lehetővé. Az infláció azonban nem biztos, hogy közvetlenül tényleges hatást gyakorol a banki szolgáltatások díjainak és költségeinek mértékére, nem váltja ki szükségszerűen a bank működési költségeinek emelkedését. A banki szolgáltatások díjainak és költségeinek összegét az infláción kívül számos más piaci körülmény vagy gazdasági változás is befolyásolhatja, emiatt nem zárható ki az a lehetőség, hogy infláció bekövetkezése ellenére is csökkennek vagy nem nőnek a bank díjazás ellenében nyújtott szolgáltatások teljesítésével felmerülő kiadásai. Emiatt ezek a kikötések nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott ténylegesség elvének. A felperes ezeknek a kikötéseknek a tisztességtelenségéhez fűzött törvényi vélelmet sem tudta megdönteni, ezért az e kikötések tisztességességének és érvényességének megállapítása iránti kereseti kérelmek is megalapozatlanok.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - a korábban részletesen kifejtett indokolásbeli módosításokkal - helybenhagyta.

Az alperes a másodfokú eljárásban túlnyomó részben pernyertes lett, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest másodfokú perköltség megfizetésére. Az alperest ügyvédi munkadíj címén megillető másodfokú perköltség összegét a 32/2003. 2. § (1) és (2) bekezdése alapján, az alperest képviselő másodfokú eljárásban ténylegesen kifejtett tevékenységével arányban álló összegben állapította meg.

, 2014. december 16.

Világhyiné Dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

Dr. Lente Sándor s. k.
István s. k.
előadó bíró

Dr. Csóka
bíró

A kiadmány hitelül:
Hilcz Ádámné
tisztviselő